

Natura 2000- plejeplan

for lysåbne naturtyper og arter
på Naturstyrelsens arealer
2. planperiode 2016-2021
i Natura 2000-område nr. N44
Lild Strand og Lild Strandkær

Miljø- og
Fødevarerministeriet
Naturstyrelsen

Titel:

Natura 2000-plejeplan for lysåbne naturtyper og arter på Naturstyrelsens arealer.
2. planperiode 2016-2021 i Natura 2000-område nr. N44 Lild Strand og Lild Strandkær

Udgiver:

Naturstyrelsen
Gjøddinggård
Førstballevej 2
7183 Randbøl
www.nst.dk

År:

2017

Foto:

Lild strandkær, af Henrik Schjødt Kristensen

Kort:

Naturstyrelsen, på baggrund af kortmaterialer i henhold til tilladelse G18/1997 (Kort og Matrikelstyrelsen)

ISBN nr.

978-87-7179-082-5

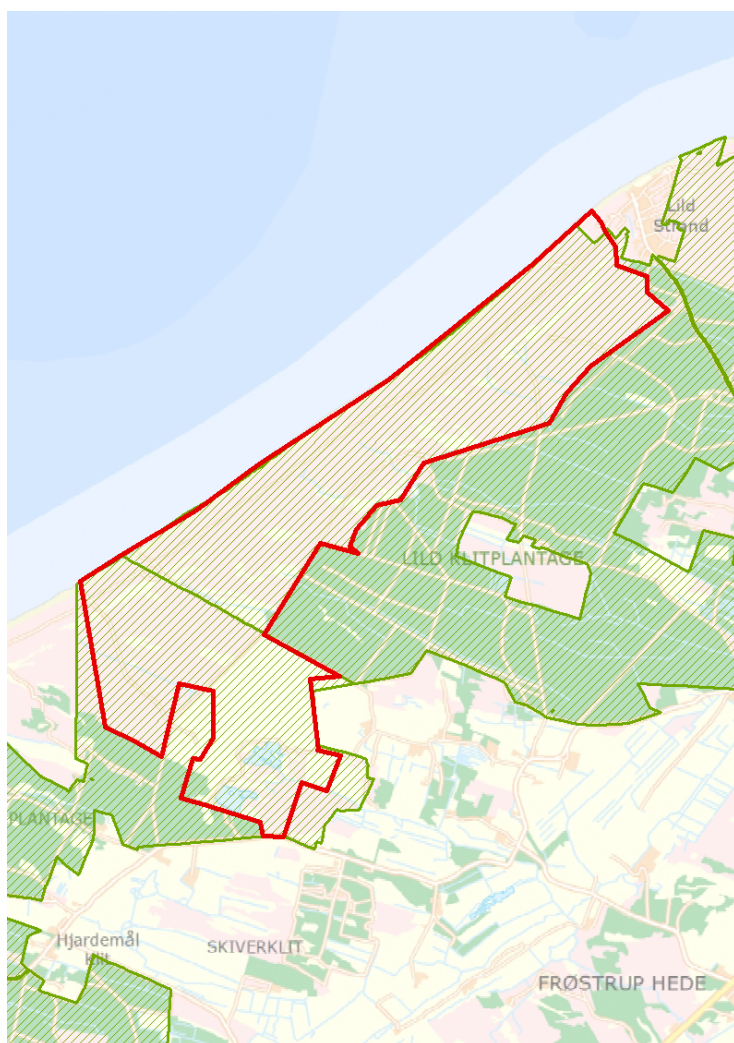
Må citeres med kildeangivelse.

1. Generelt

Der er 20. april 2016 offentliggjort Natura 2000-planer for 252 områder i Danmark.

Denne plejeplan følger op på Natura 2000-planen for område nr. N44 *Lild Strand og Lild Strandkær* og vedrører Naturstyrelsens arealer på ca. 672 ha.

Figur 1: Oversigtskort over Natura 2000-områdets afgrænsning

- Natura2000 område
- Naturstyrelsens areal

I denne plejeplan er arealer og indsatser opdelt på henholdsvis lysåbne naturtyper og arter knyttet til de lysåbne naturtyper. Natura 2000 plejeplaner for de skovbevoksede naturtyper, samt mere detaljerede oplysninger om indsatsen i Natura 2000-områderne findes på Naturstyrelsens hjemmeside vedr. Natura 2000. Bemærk, at Naturstyrelsens samlede arealforvaltning i området er omfattet af flere planbestemmelser og retningslinjer end dem, der findes i denne plan. For supplerende læsning herom henvises til Naturstyrelsens driftsplaner for det pågældende område, som findes på Naturstyrelsens hjemmeside vedr. driftsplanlægning.

Naturstyrelsen har udarbejdet et resumé af plejeplanen, som indgår i en kommunal Natura 2000-handleplan. Dette resumé er vedlagt som bilag 1.

Plejeplanen gælder for perioden 2016 -2021 og skal således senest være gennemført med udgangen af år 2021. Plejeplanen vil forsat være gældende efter 2021 og efterfølgende alene blive ajourført, når der foretages ændringer i udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området, ændringer i Natura 2000- eller driftsplanlægningen eller ændringer i øvrige forhold, der måtte give anledning til at ajourføre plejeplanen.

Grundlag for prioriteringer og valg

Natura 2000-planen udgør grundlaget for plejeplanens prioriteringer og valg. I de tilfælde hvor der har været forudset en modstrid mellem hensyn til forskellige arter og/eller naturtyper på områdets udpegningsgrundlag, har Natura 2000-planen allerede foretaget denne prioritering.

Overvågning

Natura 2000-indsatsen bliver løbende overvåget i forhold til udpegningsgrundlag og naturværdier via NOVANA overvågningsprogram. Desuden afrapporterer Danmark den nationale indsats vedrørende habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiverne til EU-kommissionen hvert 6. år.

I 2016-18 foretager Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (SVANA) genkortlægning og tilstandsvurdering på alle arealer (lysåbne naturtyper og skovnaturtyper), og resultatet forventes at indgå i kommende basisanalyser for hvert enkelt område i 2019.

Få adgang til MiljøGIS overvågningsdata fra basisanalysen her:

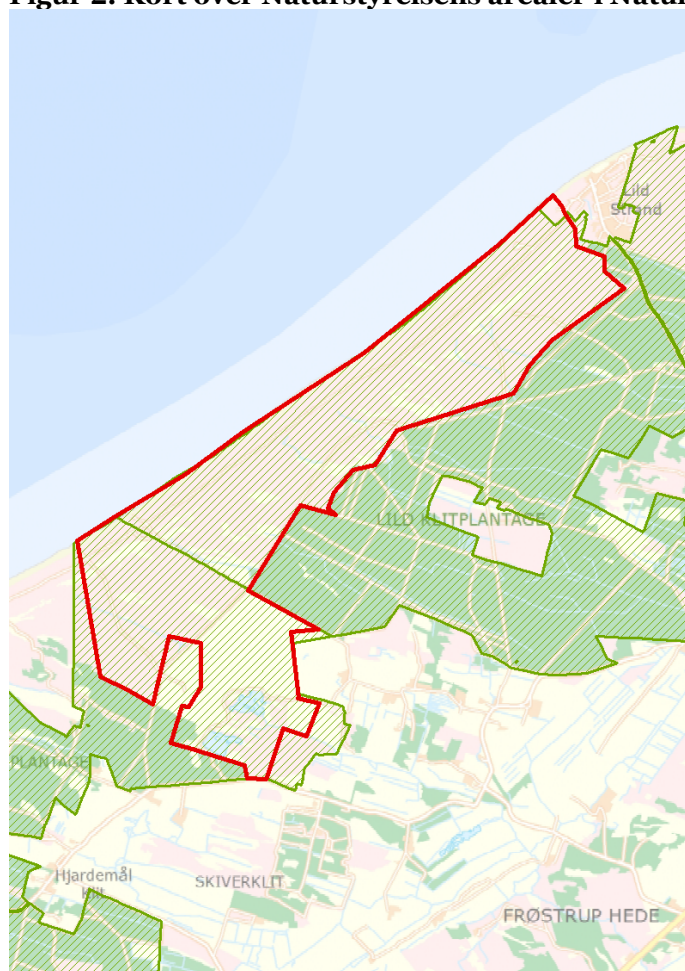
<http://miljoegis.mim.dk/cbkort?profile=natura2000planer2h2014>

2. Områdebeskrivelse

Dette Natura 2000-område er specielt udpeget på grundlag af en væsentlig tilstedeværelse af følgende naturtyper: lobeliesø og klitnaturtyperne grå/grøn klit, klithede, klitlavning.

For en uddybende beskrivelse af Natura 2000-området, herunder præsentation af udpegningsgrundlaget for området, henvises til [Natura 2000-planen](#). På SVANAs hjemmeside kan der også findes forklaring af begreber mv.

Figur 2: Kort over Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-området.

- Natura2000 område
- Naturstyrelsens areal

Natura 2000-området har et areal på 749 ha, hvoraf ca. 672 ha er ejet af Naturstyrelsen. Natura 2000-området består kun af Habitatområde nr. H185.

Tabel a: Kortlagte lysåbne naturtyper i plejeplanen

Lysåbne naturtyper (ha)		
	Naturtype	Total
7140	Hængesæk	0,2
2130	Grå/grøn klit	124,6
2140	Klithede	403,3
2190	Klitlavning	84,1
2170	Grårisklit	46,6
2160	Havtornklit	6,7
2120	Hvid klit	28,3
2110	Forklit	1,1
I alt		695,0

3. Status for gennemførelse og erfaringer fra 1. plejeplanperiode

Plejeplanen for 1. planperiode omfattede 15 plejetiltag hvilket omfattede græsning og rydning af opvækst med bjergfyrrer og afbrænding.

Naturstyrelsen har gennemført en evaluering i form af en statusopgørelse og overvejelser om hvilke erfaringer, der kan drages af første planperiode. Med baggrund i denne evaluering kan Naturstyrelsen konkludere, at de planlagte indsatser er gennemført i plejeperioden for Naturstyrelsens arealer og at disse indsatser har bidraget positivt til opfyldelse af Natura 2000-planens målsætninger.

Table b: Status for gennemførelse af plejeplanens mål for 1. planperiode 2009-2015.

Gennemførte indsatser (antal)	15	Gennemførte indsatser (areal)	595 ha	100 %
Ikke-gennemførte indsatser (antal)	0	Ikke-gennemførte indsatser (areal)	0 ha	0 %

Generelle bemærkninger og konkrete erfaringer i forhold til 1. generations plejeplanlægning

Generelle bemærkninger

I området er ovennævnte plejetiltag gennemført, til sikring af den sammenhængende lysåbne natur og plejemålene vurderes at være nået. Alle habitatnaturtyperne i udpegningsgrundlaget vurderes overordnet at have haft gavn af plejen der har medvirket positivt i forhold til målet om at sikre en gunstig bevaringsstatus.

Konkrete erfaringer:

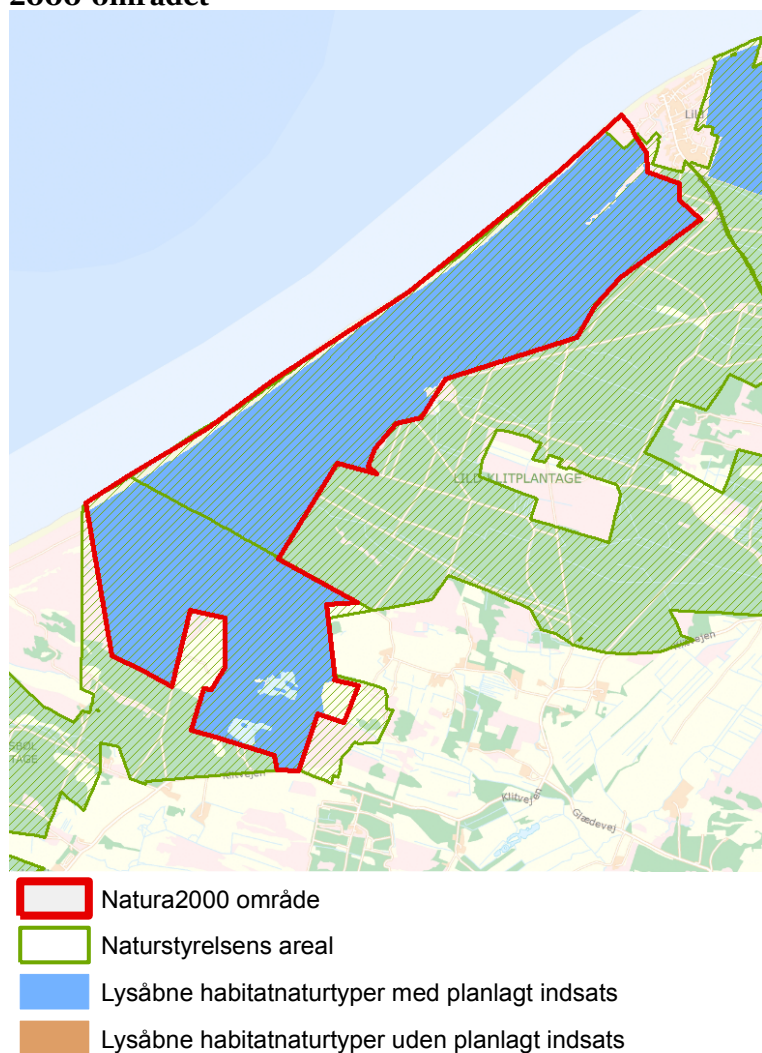
Det er uvist hvor god vandkvaliteten af Lild Strandkær er, da det ses af vegetationen, at næringsstofindholdet har været stigende de seneste år. Derfor bør vandkvaliteten undersøges.

Græsningen omkring Lild strand virker efter hensigten.

Slåningstiltag har også påvirket de mange orkidéer og djævelsbid i positiv retning.

4. Mål og plejetiltag

Figur 3: Oversigt over lysåbne naturtyper og planlagte indsatser i Natura 2000-området

Plejeplanen er udarbejdet i overensstemmelse med Natura 2000-planens målsætninger og adresserer konkret følgende område-specifikke retningslinjer fra Natura 2000-planens indsatsprogram:

- Der iværksættes en bekæmpelse af invasive arter på naturtyperne grå/grøn klit og klithede med fokus på arealer med en forekomst på over 10 %.

Desuden præsenteres de typer af *plejetiltag*, som Naturstyrelsen vil anvende på baggrund af Naturstyrelsens erfaringer og bedste viden om naturpleje, der blandt andet omtales i det vejledende indsatskatalog for N2000-plejeplanlægning for lysåbne naturtyper, Skov- og Naturstyrelsens

Naturplejestrategi (1999), Naturstyrelsens plejebog om 'Græsning og høslæt i naturplejen', Naturstyrelsens plejebogsserie for henholdsvis overdrev, ferske enge, søer, strandenge, hede, mose, små vandhuller samt Naturstyrelsens Naturportal.

På et areal kan der forekomme mere end én slags plejetiltag.

Arealtallene i tabellerne udtrykker Naturstyrelsens vurdering af omfanget af de enkelte plejetiltag, der vil blive gennemført i plejeplanens periode. På Naturstyrelsens hjemmeside vedr. Natura 2000 findes links til kort med detaljerede oplysninger om mål og indsatser på lokalitetsniveau.

Plejemål og plejetiltag for lysåbne naturtyper

Der vil på de lysåbne naturtyper i dette Natura 2000-område blive foretaget løbende pleje, med henblik på opretholdelse af naturtypen i form af græsning.

Endvidere er heder underlagt en cyklisk drift med lynghøslæt og pletvise afbrændinger med års mellemrum.

Der foretages endvidere enkeltstående indgreb i form af rydning af opvækst.

Table e: Plejemål for lysåbne naturtyper

Målsatte habitatnaturtyper (ha)				
		Naturtype	Målsætning	Total
Eksisterende habitatnatur	2130	Grå/grøn klit	Naturtypebevarende pleje	119,7
	2140	Klithede	Naturtypebevarende pleje	389,5
	2190	Klitlavning	Sikring af naturtypen	2,5
			Naturtypebevarende pleje	76,0
	2170	Grårisklit	Naturtypebevarende pleje	45,6
	7140	Hængesæk	Naturtypebevarende pleje	0,2
	2120	Hvid klit	Naturtypebevarende pleje	28,3
	2160	Havtornklit	Sikring af naturtypen	3,1

Table f: Planlagte løbende plejetiltag af hensyn til lysåbne naturtyper

Areal omfattet af indsatsen (ha)								
		Naturtype	Plejetiltag	Omfattet af eksisterende planlægning	Total			
Eksisterende habitatnatur	2130	Grå/grøn klit	Bekæmpelse af invasive arter	Nyt	63,4			
			Rydning af opvækst	Eksisterende	119,7			
			Afbrænding	Eksisterende	6,4			
				Græsning	Eksisterende	12,2		
				2140	Klithede	Bekæmpelse af invasive arter	Nyt	3,5
						Rydning af opvækst	Eksisterende	381,6
				Afbrænding	Eksisterende	200,8		
				Græsning	Eksisterende	108,5		
	2190	Klitlavning	Rydning af opvækst	Eksisterende	78,5			

			Afbrænding	Eksisterende	7,9
			Græsning	Eksisterende	23,7
	2170	Grårisklit	Rydning af opvækst	Eksisterende	36,4
			Afbrænding	Eksisterende	9,1
			Græsning	Eksisterende	12,1
	7140	Hængesæk	Rydning af opvækst	Eksisterende	0,2
	2120	Hvid klit	Ingen indsats i planperioden	Eksisterende	28,3
	2160	Havtornklit	Ingen indsats i planperioden	Eksisterende	3,1

**Tabel g: Planlagte enkeltstående plejetiltag af hensyn til lysåbne naturtyper
Areal omfattet af indsatsen (ha)**

				Omfattet af eksisterende planlægning	Total
		Naturtype	Plejetiltag		
Eksisterende habitatnatur	2130	Grå/grøn klit	Hegning	Eksisterende	12,2
	2140	Klithede	Hegning	Eksisterende	108,5
			Rydning af bevoksning	Eksisterende	7,9
	2190	Klitlavning	Hegning	Eksisterende	23,7
	2170	Grårisklit	Hegning	Eksisterende	12,1
			Rydning af bevoksning	Eksisterende	9,3

I tabel f og g er der en opdeling i to kategorier "Eksisterende" og "Nyt":

- "Eksisterende": Kategorien dækker over de tilfælde, hvor det pågældende plejetiltag allerede er omfattet af den eksisterende driftsforvaltning eller hvor det fremgår af eksisterende driftsplaner og lignende, at plejetiltaget vil blive gennemført i plejeplanperioden.
- "Nyt": Kategorien omfatter de tiltag, der alene gennemføres for at opfylde målene i N2000-planerne for 2016-2021.

Forventningen til den samlede indsats

Den samlede indsats for naturtyper og arter på styrelsens arealer forventes at medføre:

- Naturtilstanden for naturtyper og levesteder for arter, der er vurderet til tilstandsklasse I eller II er målsætningen, at udviklingen i deres areal og tilstand er stabil eller i fremgang.
- For naturtyper, der er vurderet til tilstandsklasse III-V er målsætningen, at udviklingen i deres tilstand er i fremgang, således at der på sigt opnås tilstand I-II og gunstig bevaringsstatus, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det.
- Det samlede areal af naturtypen skal være stabilt eller i fremgang, hvis naturforholdene tillader det.
- For naturtyper uden tilstandsvurderingssystem er målsætningen gunstig bevaringsstatus. Det betyder, at tilstanden og det samlede areal af naturtyperne stabiliseres eller øges.

Bilag

Bilag 1: Resumé af plejeplan for Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-område nr.44

Natura 2000-området har et areal på 749 ha, hvoraf 672 ha er ejet af Naturstyrelsen. Natura 2000-området består af Habitatområde nr. H185. Dette Natura 2000-område er specielt udpeget på grundlag af en væsentlig tilstedeværelse af følgende naturtyper: lobeliesø og klitnaturtyperne grå/grøn klit, klithede, klitlavning.

Plejeplanen er udarbejdet i overensstemmelse med Natura 2000-planens målsætninger og adresserer konkret følgende områdespecifikke retningslinjer fra Natura 2000-planens indsatsprogram:

- Der iværksættes en bekæmpelse af invasive arter på naturtyperne grå/grøn klit og klithede med fokus på arealer med en forekomst på over 10 %.

Tabel I: Kortlagte lysåbne naturtyper i plejeplanen

Lysåbne naturtyper (ha)		
	Naturtype	Total
7140	Hængesæk	0,2
2130	Grå/grøn klit	124,6
2140	Klithede	403,3
2190	Klitlavning	84,1
2170	Grårisklit	46,6
2160	Havtornklit	6,7
2120	Hvid klit	28,3
2110	Forklit	1,1
I alt		695,0

Indsats for de lysåbne naturtyper

I det følgende angives Naturstyrelsens planlagte indsats for de lysåbne naturtyper på udpegningsgrundlaget. Indsatsen er beskrevet i de følgende tabeller.

Tabel II: Plejemål for lysåbne naturtyper

Målsatte habitatnaturtyper (ha)				
		Naturtype	Målsætning	Total
Eksisterende habitatnatur	2130	Grå/grøn klit	Naturtypebevarende pleje	119,7
	2140	Klithede	Naturtypebevarende pleje	389,5
	2190	Klitlavning	Sikring af naturtypen	2,5

			Naturtypebevarende pleje	76,0
	2170	Grårisklit	Naturtypebevarende pleje	45,6
	7140	Hængesæk	Naturtypebevarende pleje	0,2
	2120	Hvid klit	Naturtypebevarende pleje	28,3
	2160	Havtornklit	Sikring af naturtypen	3,1

Tabel III: Planlagte løbende plejetiltag for lysåbne naturtyper

Areal omfattet af indsatsen (ha)					
		Naturtype	Plejetiltag	Omfattet af eksisterende planlægning	Total
Eksisterende habitatnatur	2130	Grå/grøn klit	Bekæmpelse af invasive arter	Nyt	63,4
			Rydning af opvækst	Eksisterende	119,7
			Afbrænding	Eksisterende	6,4
			Græsning	Eksisterende	12,2
	2140	Klithede	Bekæmpelse af invasive arter	Nyt	3,5
			Rydning af opvækst	Eksisterende	381,6
			Afbrænding	Eksisterende	200,8
			Græsning	Eksisterende	108,5
	2190	Klitlavning	Rydning af opvækst	Eksisterende	78,5
			Afbrænding	Eksisterende	7,9
			Græsning	Eksisterende	23,7
	2170	Grårisklit	Rydning af opvækst	Eksisterende	36,4
			Afbrænding	Eksisterende	9,1
			Græsning	Eksisterende	12,1
	7140	Hængesæk	Rydning af opvækst	Eksisterende	0,2
	2120	Hvid klit	Ingen indsats i planperioden	Eksisterende	28,3
	2160	Havtornklit	Ingen indsats i planperioden	Eksisterende	3,1

Tabel IV: Planlagte enkeltstående plejetiltag for lysåbne naturtyper

Areal omfattet af indsatsen (ha)					
		Naturtype	Plejetiltag	Omfattet af eksisterende planlægning	Total
Eksisterende habitatnatur	2130	Grå/grøn klit	Hegning	Eksisterende	12,2
	2140	Klithede	Hegning	Eksisterende	108,5
			Rydning af bevoksning	Eksisterende	7,9
	2190	Klitlavning	Hegning	Eksisterende	23,7
	2170	Grårisklit	Hegning	Eksisterende	12,1
			Rydning af bevoksning	Eksisterende	9,3

I tabel III og IV er der en opdeling i to kategorier "Eksisterende" og "Nyt":

- "Eksisterende": Kategorien dækker over de tilfælde, hvor det pågældende plejetiltag allerede er omfattet af den eksisterende driftsforvaltning eller hvor det fremgår af eksisterende driftsplaner og lignende, at plejetiltaget vil blive gennemført i plejeplanperioden.

- "Nyt": Kategorien omfatter de tiltag, der alene gennemføres for at opfylde målene i N2000-planerne for 2016-2021.

Forventningen til den samlede indsats

Den samlede indsats for naturtyper og arter på styrelsens arealer forventes at medføre, at

- Naturtilstanden for naturtyper og levesteder for arter, der er vurderet til tilstandsklasse I eller II er målsætningen, at udviklingen i deres areal og tilstand er stabil eller i fremgang.
- For naturtyper, der er vurderet til tilstandsklasse III-V er målsætningen, at udviklingen i deres tilstand er i fremgang, således at der på sigt opnås tilstand I-II og gunstig bevaringsstatus, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det.
- Det samlede areal af naturtypen skal være stabilt eller i fremgang, hvis naturforholdene tillader det.
- For naturtyper uden tilstandsvurderingssystem er målsætningen gunstig bevaringsstatus. Det betyder, at tilstanden og det samlede areal af naturtyperne stabiliseres eller øges.

**Miljø- og
Fødevareministeriet**
Naturstyrelsen

Gjøddingård
Førstballevej 2
7183 Randbøl

www.nst.dk